

PG VIII TK 8/15

P 7/15

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY KAN C E L A R I A	
wpl. dnia	21. 04. 2015
L.dz	L.zał.

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

W związku z pytaniami prawnymi Sądu Rejonowego Gdańsk – Południe w Gdańsku VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych:

1) w sprawie sygn. akt o treści:

„czy art. 15 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 22 stycznia 2010 r. – Ustawa budżetowa na rok 2010 (Dz. U. z 2011 r. [winno być: „z 2010 r.” – przyp. wł.], Nr 19, poz. 102), art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 stycznia 2011 r. – Ustawa budżetowa na rok 2011 (Dz. U. Nr 29, poz. 150), art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 2 marca 2012 r. – Ustawa budżetowa na rok 2012 (Dz. U. z 2012 r., poz. 273) są zgodne z art. 2 oraz art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji w takim zakresie, w jakim dokonano tą regulacją naruszenia zasady ochrony własności, praw nabytych i zaufania obywatela do państwa prawa i stanowionego przez nie prawa, wskutek pozbawienia pracowników prawa do wypłaty waloryzowanego wynagrodzenia za pracę w latach 2010, 2011, 2012, według norm określonych w art. 4 ust. 2, art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2011 r., Nr 79, poz. 431 z późn. zm.) w zw. z art. 14a ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i

prokuratur [winno być: „prokuratury” – przyp. wł.] (Dz. U. z 2011 r., Nr 109, poz. 639 j.t.)”;

2) w sprawie sygn. akt _____ o treści:

„czy art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 stycznia 2011 r. – Ustawa budżetowa na rok 2011 (Dz. U. Nr 29, poz. 150), art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 2 marca 2012 r. – Ustawa budżetowa na rok 2012 (Dz. U. z 2012 r., poz. 273), art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 25 stycznia 2013 r. – Ustawa budżetowa na rok 2013 (Dz. U. 2013.169) są zgodne z art. 2 oraz art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji w takim zakresie, w jakim dokonano tą regulacją naruszenia zasady ochrony własności, praw nabytych i zaufania obywatela do państwa prawa i stanowionego przez nie prawa, wskutek pozbawienia pracowników prawa do wypłaty waloryzowanego wynagrodzenia za pracę w latach 2011, 2012, 2013, według norm określonych w art. 4 ust. 2, art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2011 r., Nr 79, poz. 431 z późn. zm.) w zw. z art. 14a ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratur [winno być: „prokuratury” – przyp. wł.] (Dz. U. z 2011 r., Nr 109, poz. 639 j.t.)”;

3) w sprawie sygn. akt _____ o treści:

„czy art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 stycznia 2011 r. – Ustawa budżetowa na rok 2011 (Dz. U. Nr 29, poz. 150), art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 2 marca 2012 r. – Ustawa budżetowa na rok 2012 (Dz. U. z 2012 r., poz. 273), art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 25 stycznia 2013 r. – Ustawa budżetowa na rok 2013 (Dz. U. 2013.169) są zgodne z art. 2 oraz art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji w takim zakresie, w jakim dokonano tą regulacją naruszenia zasady ochrony własności, praw nabytych i zaufania obywatela do państwa prawa i stanowionego przez nie prawa, wskutek pozbawienia pracowników prawa do wypłaty waloryzowanego wynagrodzenia za pracę w latach 2011, 2012, 2013, według norm określonych w art. 4 ust. 2, art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia

1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2011 r., Nr 79, poz. 431 z późn. zm.) w zw. z art. 14a ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratur [winno być: „prokuratury” – przyp. wł.] (Dz. U. z 2011 r., Nr 109, poz. 639 j.t.)”,

- na podstawie art. 27 pkt 5 w związku z art. 33 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 roku o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.) -

przedstawiam następujące stanowisko:

na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 roku o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.) postępowanie w niniejszej sprawie podlega umorzeniu z uwagi na zbędność wydania wyroku.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Gdańsk – Południe w Gdańsku VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (dalej: Sąd pytający, Sąd Rejonowy lub Sąd Rejonowy Gdańsk - Południe) wystąpił postanowieniami z dnia: 16 października 2014 roku, sygn. akt _____, 3 lutego 2015 roku, sygn. akt _____ oraz 10 lutego 2015 roku, sygn. _____, do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniami prawnymi przytoczonymi na wstępie niniejszego stanowiska.

Zgodnie z zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego, wszystkie pytania prawne zostały połączone, w celu ich łącznego rozpoznania, z uwagi na tożsamość przedmiotu sprawy.

Wszystkie postępowania prowadzone przed Sądem Rejonowym zostały zainicjowane pozwami pracowników sądów o wynagrodzenie. Sprawy te oraz uzasadnienia pytań prawnych zostaną przedstawione łącznie, gdyż dotyczą one tego samego problemu konstytucyjnego, a różnią się jedynie okolicznościami faktycznymi.

W sprawie o sygn. akt _____, pozwy zostały skierowane przeciwko Sądowi Rejonowemu w K _____. Zostały one wniesione przez niżej wymienione osoby:

- K _____ C _____, zatrudnioną na stanowisku _____ z wynagrodzeniem w kwocie _____ zł brutto miesięcznie, która wniosła o zasądzenie wynagrodzenia za 2010 rok w kwocie _____ zł, za 2011 rok w kwocie _____ zł i za 2012 rok w kwocie _____ zł,
- E _____ B., zatrudnioną na stanowisku _____ w wysokości _____ zł brutto miesięcznie, która wniosła o zasądzenie wynagrodzenia za 2010 rok w kwocie _____ zł, za 2011 rok w kwocie _____ zł i za 2012 rok w kwocie _____ zł,
- M _____ W., zatrudnioną na stanowisku _____ z wynagrodzeniem w kwocie _____ zł brutto miesięcznie, która wniosła o zasądzenie wynagrodzenia za 2010 rok w kwocie _____ zł, za 2011 rok w kwocie _____ zł i za 2012 rok w kwocie _____ zł,
- J _____ S _____, zatrudnioną na stanowisku _____ z wynagrodzeniem w wysokości _____ zł brutto miesięcznie, która wniosła o zasądzenie wynagrodzenia za 2010 rok w kwocie _____ zł, za 2011 rok w kwocie _____ zł i za 2012 rok w kwocie _____ zł,
- E _____ Z., zatrudnioną na stanowisku _____ z wynagrodzeniem w kwocie _____ zł brutto miesięcznie, która wniosła o zasądzenie wynagrodzenia za 2010 rok w kwocie _____ zł, za 2011 rok w kwocie _____ zł i za 2012 rok w kwocie _____ zł,

- J K., zatrudnioną na stanowisku z wynagrodzeniem w wysokości zł brutto miesięcznie, która wniosła o zasądzenie wynagrodzenia za 2010 rok w kwocie zł, za 2011 rok w kwocie zł i za 2012 rok w kwocie zł,
- B Z., zatrudnioną na stanowisku z wynagrodzeniem zł brutto miesięcznie, która wniosła o zasądzenie wynagrodzenia za 2010 rok w kwocie zł, za 2011 rok w kwocie zł i za 2012 rok w kwocie zł,
- M D., zatrudnioną na stanowisku z wynagrodzeniem w kwocie zł brutto miesięcznie, która wniosła o zasądzenie wynagrodzenia za 2010 rok w kwocie zł, za 2011 rok w kwocie zł i za 2012 rok w kwocie zł,
- M S., zatrudnioną na stanowisku z wynagrodzeniem w wysokości zł miesięcznie, która wniosła o zasądzenie wynagrodzenia za 2010 rok w kwocie zł, za 2011 rok w kwocie zł i za 2012 rok w kwocie zł,
- K D., zatrudnioną na stanowisku z wynagrodzeniem zł brutto miesięcznie, która wniosła o zasądzenie wynagrodzenia za 2010 rok w kwocie zł, za 2011 rok w kwocie zł i za 2012 rok w kwocie zł,
- L L., zatrudnioną na stanowisku z wynagrodzeniem w kwocie zł brutto miesięcznie, która wniosła o zasądzenie wynagrodzenia za 2010 rok w kwocie zł, za 2011 rok w kwocie zł i za 2012 rok w kwocie zł,
- K B., zatrudnioną na stanowisku z wynagrodzeniem zł brutto miesięcznie, która wniosła o zasądzenie wynagrodzenia za 2010 rok w kwocie zł, za 2011 rok w kwocie zł i za 2012 rok w kwocie zł.

- Z kolei w sprawie o sygn. akt _____ pozwany został Sąd Okręgowy w G _____
- Pozwy zostały skierowane przez:
- A _____ C , zatrudnioną na stanowisku _____ z wynagrodzeniem _____ zł brutto miesięcznie, która wniosła o zasądzenie wynagrodzenia za 2011 rok w kwocie _____ zł i za 2012 rok w kwocie _____ zł,
 - W _____ C , zatrudnioną na stanowisku _____ z wynagrodzeniem _____ zł brutto miesięcznie, która wniosła o zasądzenie wynagrodzenia za 2011 rok w kwocie _____ zł, za 2012 rok w kwocie _____ zł i za rok 2013 w kwocie _____ zł,
 - S _____ M., zatrudnioną na stanowisku _____ z wynagrodzeniem _____ zł brutto miesięcznie, która wniosła o zasądzenie wynagrodzenia za 2011 rok w kwocie _____ zł, za 2012 rok w kwocie _____ zł i za rok 2013 w kwocie _____ zł,
 - M _____ K., zatrudnionego na stanowisku _____ z wynagrodzeniem _____ zł brutto miesięcznie, który wniósł o zasądzenie wynagrodzenia za 2011 rok w kwocie _____ zł, za 2012 rok w kwocie _____ zł i za rok 2013 w kwocie _____ zł,
 - B _____ G., zatrudnioną na stanowisku _____ z wynagrodzeniem _____ zł brutto miesięcznie, która wniosła o zasądzenie wynagrodzenia za 2011 rok w kwocie _____ zł, za 2012 rok w kwocie _____ zł i za rok 2013 w kwocie _____ zł.

Sąd Okręgowy w G _____ został również pozwany w sprawie o sygn. akt _____ W sprawie tej, z pozwami o wynagrodzenie, wystąpiły niżej wymienione powódki:

- G _____ S , która jest zatrudniona na stanowisku _____ z wynagrodzeniem w wysokości _____ zł brutto miesięcznie, wnosząca o

- zasądzenie kwoty zł za rok 2011, kwoty zł za rok 2012 oraz
kwoty zł za rok 2013,
- A S., która jest zatrudniona na stanowisku z
wynagrodzeniem w wysokości zł brutto miesięcznie, wnosząca o
zasądzenie kwoty zł za rok 2013,
 - M K., która jest zatrudniona na stanowisku
z wynagrodzeniem w wysokości zł brutto miesięcznie,
wnosząca o zasądzenie kwoty zł za rok 2011, kwoty zł za rok
2012 oraz kwoty zł za rok 2013,
 - I P., która jest zatrudniona na stanowisku
z wynagrodzeniem w wysokości zł brutto miesięcznie, wnosząca o
zasądzenie kwoty zł za rok 2011, w kwoty zł za rok 2012 i
kwoty zł za rok 2013,
 - A S., która jest zatrudniona na stanowisku
z wynagrodzeniem w kwocie zł brutto miesięcznie,
wnosząca o zasądzenie kwoty zł za rok 2011, kwoty zł za rok
2012 i kwoty zł za rok 2013.

Z uzasadnień pytań prawnych wynika, że wszyscy powodowie posiadają status prawny urzędnika lub innego pracownika sądowego, a ich wynagrodzenie nie jest objęte mnożnikowym systemem wynagrodzeń.

Powodowie wskazali, że ich wynagrodzenia w roku 2010 zostały zwaloryzowane na poziomie 101%, a w latach 2011, 2012 i 2013 nie zostały w ogóle zwaloryzowane, a nadto, że ich „wynagrodzenie powinno zostać waloryzowane na poziomie wskaźnika inflacji za rok poprzedni, wskutek czego udałoby się przynajmniej zneutralizować spadek siły nabywczej pieniądza, co faktycznie miało miejsce” (uzasadnienie pytania prawnego w sprawie sygn.

, s. 3). Powodowie podnieśli również, iż „przepisy te [przepisy ustaw

budżetowych na rok 2010, 2011, 2012 i 2013, wymienione w *petitum* pytań prawnych – przyp. wł.] nie korespondują z ratio legis art. 14a ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury [...], a także art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw [...], a po drugie są sprzeczne z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jako kolidujące z zasadą sprawiedliwości społecznej i zasadą demokratycznego państwa prawnego, w tym ochrony praw słusznie nabytych” (*ibidem*). Powodowie uważają, że obowiązek waloryzacji ich wynagrodzeń wynika z art. 4 ust. 2 w zw. z art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1999 roku o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (t. j.: Dz. U. z 2011 roku Nr 79, poz. 431 ze zm.) [dalej: ustawa o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej]. Powodowie zaznaczyli, że przepisy powołanej ustawy mają do nich zastosowanie na podstawie art. 21 ust. 4 ustawy z dnia 16 września 1982 roku o pracownikach urzędów państwowych (t. j.: Dz. U. z 2001 roku Nr 83, poz. 953 ze zm.) w zw. z art. 18 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 roku o pracownikach sądów i prokuratury (t. j.: Dz. U. z 2011 roku Nr 109, poz. 639 ze zm.) [dalej: ustawa o pracownikach sądów i prokuratury].

Sąd pytający wskazał, że „analiza [...] uregulowań [art. 2 ust. 4, art. 4 ust. 2 i art. 6 ust. 1 ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej – przyp. wł.] prowadzić musi do wniosku, iż zasadą jest przeprowadzenie waloryzacji wynagrodzeń pracowników objętych zakresem ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej”, i dalej: „Art. 4 ustawy [ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej – przyp. wł.] stanowi, że wynagrodzenia <waloryzowane są>, a więc nie wskazuje na możliwość zastosowania waloryzacji wynagrodzenia, lecz w istocie nakłada obowiązek waloryzowania wynagrodzenia w sytuacji wystąpienia przesłanek zastosowania tej instytucji, tj. zmiany siły nabywczej pieniądza. Nie

można więc przyjąć, że decyzja odnośnie dokonania waloryzacji wynagrodzeń pracowników sfery budżetowej lub braku takiej waloryzacji pozostawiona została swobodnemu uznaniu dysponentów środków budżetowych” (uzasadnienie pytania prawnego w sprawie sygn. ..., s. 5).

W dalszej części cytowanego uzasadnienia Sąd Rejonowy dokonał analizy przepisów art. 6 ust. 1, art. 7 ust. 1 i art. 8 ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej i podniósł, że „zasadnym jest przyjęcie, iż zasadą jest coroczna waloryzacja wynagrodzeń pracowników sfery budżetowej z zastosowaniem wskaźnika w przypadku spadku siły nabywczej pieniądza.

Rodzi to wątpliwość co do możliwości braku dokonania takiej waloryzacji w samej ustawie budżetowej poprzez określenie średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń na poziomie <0>, czy też ustalenia wskaźnika na poziomie niższym niż wskaźnik inflacji. To właśnie przepisy kolejnych ustaw budżetowych [...] pozbawiają pracowników prawa do wypłaty waloryzowanego wynagrodzenia poprzez ustalenie wskaźników na dotychczasowym poziomie wynagrodzenia pracowników” (uzasadnienie pytania prawnego w sprawie sygn. ..., s. 6).

Sąd pytający wskazał nadto, że przepis ustawy budżetowej na rok 2010 ustalił wskaźnik wzrostu wynagrodzenia na poziomie 101 %, zaś odpowiednie przepisy takich ustaw na lata 2011, 2012 i 2013 - na poziomie 100 %.

W ocenie Sądu Rejonowego Gdańsk – Południe, „[j]eżeli art. 4 ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej [...] wskazuje na obowiązek waloryzacji wynagrodzeń pracowników sfery budżetowej, tym samym statuuje ekspektatywę nabycia tego prawa przez zatrudnionych w razie spełnienia przesłanek zastosowania instytucji waloryzacji, tj. zmiany siły nabywczej pieniądza. [...] Zasadniczą przesłanką powstania ekspektatywy waloryzacji wynagrodzenia w danym roku budżetowym jest zmiana siły nabywczej pieniądza. W sprawie niniejszej przesłanka ta zaktualizowała się, bowiem w latach 2010 – 2012 [w sprawach sygn. ... i ... w

latach 2011 – 2013 – przyp. wł.] występowało zjawisko inflacji. Zatem w związku ze zmniejszeniem siły nabywczej pieniądza wystąpiła konieczność zastosowania instytucji waloryzacji wysokości wynagrodzenia, o której mowa w ustawie o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej [...]. Można byłoby więc mówić już nie o ekspektatywie, a o prawie nabytym” (uzasadnienie pytania prawnego w sprawie sygn. ..., s. 7).

Jako wzorce kontroli Sąd pytający wskazał art. 2 oraz art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji.

W ocenie Sądu Rejonowego, ochronie wynikającej z art. 64 ustawy zasadniczej podlega szeroki katalog praw majątkowych, w tym również prawo do wynagrodzenia. Sąd pytający stwierdził, że „[o]chrona praw majątkowych polega nie tylko na zapobieganiu i eliminowaniu działań faktycznych uniemożliwiających uprawnionym korzystanie z przysługującym im praw, lecz także na takim ukształtowaniu ich treści, które ograniczałoby niebezpieczeństwo jednostronnego niweczenia ich ekonomicznej istoty” (uzasadnienie pytania prawnego w sprawie sygn. ..., s. 7).

Sąd Rejonowy Gdańsk - Południe zauważył, że waloryzacji „nie można [...] utożsamiać z podwyżką, bowiem służy ona nie podwyższeniu realnej wysokości wynagrodzenia, lecz zachowaniu stałej wartości ekonomicznej przyznanych świadczeń pieniężnych”, oraz podkreślił, iż „[p]ozbawienie wzrostu wynagrodzenia nie było [...] sytuacją jednorazową, ale stałą praktyką prawodawcy” (*ibidem*).

Według Sądu pytającego, z uwagi na to, że wynagrodzenia powodów w latach 2010 - 2013 nie wzrosły w oparciu o średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń, przepisy poszczególnych ustaw budżetowych, wymienione w *petitum* pytań prawnych, naruszają zasadę ochrony praw słusznie nabytych i są sprzeczne z art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji.

Sąd Rejonowy przypomina, że „art. 2 ustawy zasadniczej statuuje zasadę demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej”, z której wynika „zasada zaufania obywateli do państwa i stanowionego prawa, zasada ochrony praw nabytych i ich ekspektatyw, zasada nieretroakcji oraz zasada proporcjonalności” (*ibidem*).

Sąd pytający stwierdził, że „[p]rzyjmowane przez ustawodawcę kolejne regulacje zawarte w [...] ustawach budżetowych, niwelujące szłuszne oczekiwania pracowników sądów do otrzymania stosownego wzrostu ich wynagrodzeń w kolejnym roku, pozostają w sprzeczności [...] z zasadą zaufania obywatela do państwa”, a następnie, iż „[z]asada ochrony praw szłusznie nabytych polega na zakazie pozbawiania obywateli praw podmiotowych oraz ekspektatyw ukształtowanych przez ustawy wydane w wyniku realizacji praw podstawowych lub na zakazie ich ograniczania w stopniu naruszającym istotę danego prawa, bez pełnego ekwiwalentu praw utraconych. Prawa nabyte winny być chronione ze względu na zasadę państwa prawnego, a w szczególności ze względu na wynikającą z niej zasadę zaufania w stosunkach między obywatelem i państwem” (*op. cit*, s. 9).

Odnosząc się do dopuszczalności pytania prawnego, Sąd Rejonowy Gdańsk - Południe wypowiedział się o przesłance funkcjonalnej. W ocenie Sądu Rejonowego, w przypadku uznania przez Trybunał Konstytucyjny wskazanych w *petitum* pytań prawnych przepisów ustaw budżetowych za niezgodne z ustawą zasadniczą, będzie mógł On rozważyć istnienie przesłanek waloryzacji wynagrodzenia na podstawie art. 358¹ § 2 Kodeksu cywilnego w zw. z art. 300 Kodeksu pracy. Z tego powodu, zdaniem Sądu pytającego, od odpowiedzi na pytania prawne zależy rozstrzygnięcie spraw zawisłych przed tym Sądem.

Takiego kierunku rozumowania Sądu pytającego nie można jednak podzielić.

Art. 358¹ § 2 k.c. daje stronom stosunków obligacyjnych możliwość zastosowania waloryzacji umownej, dzięki której mogą się zabezpieczyć przed zmianą siły nabywczej pieniądza. Zgodnie z tym przepisem, strony mogą zastrzec w umowie, że wysokość świadczenia zostanie ustalona według innego niż pieniądz miernika.

Wydaje się zatem, że Sąd Rejonowy Gdańsk - Południe miał na myśli nie § 2, lecz § 3 tego przepisu. Możliwość zastosowania waloryzacji sądowej świadczenia pieniężnego przewiduje bowiem art. 358¹ § 3 k.c., który stanowi, że „[w] razie istotnej zmiany siły nabywczej pieniądza po powstaniu zobowiązania, sąd może po rozważeniu interesów stron, zgodnie z zasadami współżycia społecznego, zmienić wysokość lub sposób spełnienia świadczenia pieniężnego, chociażby były ustalone w orzeczeniu lub umowie”.

Zastosowanie tego przepisu jako ewentualnej podstawy do waloryzacji wynagrodzeń za pracę, a tym samym oparcie na nim rozstrzygnięcia sprawy, nie wydaje się możliwe.

Z orzecnictwa Sądu Najwyższego wynika, że waloryzacja wynagrodzenia za pracę, dokonywana przez sąd w trybie art. 358¹ § 3 k.c., jest możliwa tylko wtedy, gdy świadczenie nie zostało spełnione w terminie (*vide* - uchwała Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 1992 roku, sygn. I PZP 19/92, LEX nr 3773; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 1995 roku, sygn. I PZP 5/95, LEX nr 23537; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1996 roku, sygn. I PRN 90/96, LEX nr 1222362).

W ostatnim ze wskazanych orzeczeń Sąd Najwyższy wyraził pogląd, iż „[o]znacza to, że w drodze waloryzacji świadczeń pieniężnych nie można zmienić ani pominąć ustawowych mechanizmów rządzących ustaleniem i zmianą wysokości wynagrodzenia za pracę. Byłoby to bowiem sprzeczne z tymi zasadami prawa pracy, które odpowiednie mechanizmy i procedury przewidują. Oznacza to

tym samym, że na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. pracownik nie może żądać waloryzacji jakiegokolwiek składnika wynagrodzenia za pracę, choćby uznał, że wysokość tego składnika jest za niska i choćby według kryteriów obiektywnych wysokość ta budziła zastrzeżenia. [...]

Należy bowiem uznać, że dokonanie modyfikacji wynagrodzenia za pracę lub poszczególnych jego składników w drodze waloryzacji jest sprzeczne z zasadami prawa pracy określającymi odpowiednie tryby ustalania wynagrodzenia i zmiany jego wysokości. Jedynie w odniesieniu do świadczenia (wynagrodzenia) niewypłaconego pracownikowi w terminie uprawniony jest pogląd, że art. 358¹ § 3 k.c. może być zastosowany. W takim ujęciu zagadnienia wyraża się zasada <odpowiedniego> stosowania przepisów prawa cywilnego w prawie pracy ustanowiona w art. 300 k.p. Stosowanie <odpowiednio> przepisu Kodeksu cywilnego, to także stosowanie go z pewnymi ograniczeniami. Gdy chodzi o wynagrodzenie to <odpowiednie> stosowanie art. 358¹ § 3 k.c. polega na ograniczeniu wynikającej z przepisu możliwości zmiany wysokości tylko tego wynagrodzenia, które nie zostało wypłacone w terminie. Powyższy pogląd jest podyktowany szczególnym charakterem wynagrodzenia jako świadczenia pieniężnego i określonym ustawowo trybem jego ustalania”.

Reasumując, stwierdzić należy, iż w sprawach Sądu Rejonowego Gdańsk – Południe, w których skierowano pytania prawne, nie może zostać zastosowana instytucja waloryzacji sądowej, albowiem wynagrodzenia powodów zostały wypłacone, a zobowiązania dłużników wygasły. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, waloryzacja wynagrodzenia mogłaby zostać przeprowadzona na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. tylko wówczas, gdyby zobowiązanie nie zostało spełnione. W tej sytuacji uznać trzeba, iż przesłanka funkcjonalna pytań prawnych nie została spełniona.

Jednocześnie należy odnotować, że Trybunał Konstytucyjny rozpoznawał już połączone pytania prawne Sądu Rejonowego w Rzeszowie, Sądu Rejonowego

dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu oraz Sądu Rejonowego w Sandomierzu o zbadanie zgodności art. 15 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 22 stycznia 2010 r. – Ustawa budżetowa na rok 2010 (Dz. U. z 2010 r., poz. 102) [dalej: ustawa budżetowa na 2010 rok], art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 20 stycznia 2011 r. – Ustawa budżetowa na rok 2011 (Dz. U. z 2001 r., poz. 150) [dalej: ustawa budżetowa na 2011 rok], art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 2 marca 2012 r. – Ustawa budżetowa na rok 2012 (Dz. U. z 2012 r., poz. 273) [dalej: ustawa budżetowa na 2012 rok] oraz art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 25 stycznia 2013 r. – Ustawa budżetowa na rok 2013 (Dz. U. z 2013 r., poz. 169) [dalej: ustawa budżetowa na 2013 rok] z art. 2 oraz art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji w takim zakresie, w jakim dokonano tą regulacją naruszenia zasady ochrony własności, praw nabytych i zaufania obywatela do państwa prawa i stanowionego przez nie prawa, wskutek pozbawienia pracowników prawa do wypłaty waloryzowanego wynagrodzenia za pracę w latach 2010, 2011, 2012 i 2013, według norm określonych w art. 4 ust. 2, art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw w zw. z art. 14a ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury, a więc takie same pytania prawne, jak w niniejszej sprawie. Pytania wyżej wymienionych Sądów Rejonowych zostały zadane na kanwie identycznych - co do istoty - stanów faktycznych i prawnych, jak w sprawach zawisłych przed Sądem Rejonowym Gdańsk - Południe. Wspomniane Sądy również rozpoznawały bowiem pozwy pracowników sądów o wynagrodzenie, które nie zostało zwaloryzowane.

Postanowieniem z dnia 11 lutego 2015 roku, sygn. P 44/13, Trybunał Konstytucyjny umorzył postępowanie w sprawie pytań prawnych Sądu Rejonowego w Rzeszowie, Sądu Rejonowego dla Wrocławia – Śródmieścia we Wrocławiu oraz Sądu Rejonowego w Sandomierzu, stwierdzając, że w przypadku uznania przepisów ustaw budżetowych, wskazanych w *petitum* pytań prawnych,

za niezgodne z Konstytucją, powstanie luka prawna (treść postanowienia znajduje się na stronie internetowej: <http://trybunal.gov.pl>).

W orzeczeniu tym Trybunał Konstytucyjny przypomniał, iż „nie jest spełniona przesłanka funkcjonalna pytania prawnego, jeżeli na skutek hipotetycznego wyroku o niekonstytucyjności zaskarżonych przepisów powstałaby luka prawna, wymagająca interwencji legislacyjnej. Jednocześnie Trybunał zwracał uwagę na to, że jeżeli zaskarżone zostały przepisy ustaw budżetowych, które utraciły już moc obowiązującą, bowiem skonsumowały się z upływem danego roku budżetowego, a hipotetyczne orzeczenie o niekonstytucyjności zaskarżonych przepisów nie doprowadziłoby do zmiany sytuacji prawnej osób, których sprawy są rozpatrywane przez pytające sądy, nie jest również spełniona przesłanka konieczności wydania wyroku w celu ochrony konstytucyjnych praw lub wolności (por. postanowienia TK: z 6 października 2009 r., sygn. P 77/08, OTK ZU nr 9/A/2009, poz. 140; 8 października 2009 r., sygn. P 117/08, OTK ZU nr 9/A/2009, poz. 141; 14 kwietnia 2010 r., sygn. P 40/09, OTK ZU nr 4/A/2010, poz. 40 i 10 grudnia 2010 r., sygn. P 27/09, OTK ZU nr 10/A/2010, poz. 133)” (*op. cit.*).

W konsekwencji Trybunał Konstytucyjny uznał, że w sprawie nie wystąpiła przesłanka funkcjonalna pytań prawnych, albowiem „na skutek hipotetycznego wyroku o niekonstytucyjności zaskarżonych przepisów powstały stan prawny nie pozwalałby pytającym sądom na odmienne rozstrzygnięcie w toczących się sprawach”.

W niniejszej sprawie zachodzi identyczna sytuacja, jak w sprawie o sygn. P 44/13.

Wszystkie zaskarżone przez Sąd pytający przepisy ustaw budżetowych ustalały średnioroczny wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w sferze budżetowej. Do ustalenia przedmiotowego wskaźnika zobowiązuje ustawodawcę art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej. Z kolei

art. 14a ustawy o pracownikach sądów i prokuratury przewiduje, że podwyższenie wynagrodzeń pracowników sądów nieobjętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń następuje na zasadach i w terminach określonych dla pracowników państwowej sfery budżetowej. Zgodnie zaś z art. 4 ust. 2 ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej, wynagrodzenia osób nieobjętych mnożnikowymi systemami wynagrodzeń waloryzowane są średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń.

W tej sytuacji należy zauważyć, iż wynagrodzenia powodów mogą zostać podwyższone (zwaloryzowane) tylko w oparciu o wskaźnik ustalony w ustawie budżetowej. Sąd Rejonowy, w celu wydania prawidłowego rozstrzygnięcia, z pewnością musi zastosować przepisy ustaw budżetowych. W razie uznania tych przepisów za niekonstytucyjne zostaną one wyeliminowane z porządku prawnego. Jednakże nadal będą obowiązywały art. 14a ustawy o pracownikach sądów i prokuratury oraz art. 4 ust. 2 i art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej. W świetle tych regulacji, Sąd Rejonowy Gdańsk – Południe musi przyjąć, że zwiększenie wynagrodzenia za pracę powodów może nastąpić tylko na podstawie średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń, który jest ustalany w stosownych przepisach ustaw budżetowych. Aktualnie nie ma możliwości zastosowania innej normy prawnej, pozwalającej na podwyższenie wynagrodzeń pracowników sądów, w tym powodów, niż przepisy ustaw budżetowych. Jak już wyżej przedstawiono, nie można tego uczynić w oparciu o art. 358¹ § 3 k.c.

W razie uznania przez Trybunał Konstytucyjny art. 15 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na 2010 rok, art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na 2011 rok, art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na 2012 rok oraz art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na 2013 rok za niezgodne z Konstytucją i wyeliminowania ich z porządku prawnego, powstałaby - co należy ponownie podkreślić - luka prawna, która wymagałaby interwencji ustawodawcy. Nie powstałby natomiast wówczas taki stan prawny, który pozwoliłby Sądowi Rejonowemu na wydanie orzeczenia

uwzględniającego powództwo. Przypomnieć bowiem trzeba, że jedynym mechanizmem waloryzacji wynagrodzenia powodów jest zastosowanie ustalonego w przepisach ustaw budżetowych średniorocznego wskaźnika wzrostu wynagrodzeń w sferze budżetowej.

Zatem, w przypadku uznania za niezgodne z ustawą zasadniczą przepisów ustaw budżetowych, które zostały wskazane w *petitum* pytań prawnych, i derogowania ich z porządku prawnego, Sąd Rejonowy Gdańsk - Południe w Gdańsku nie będzie mógł, w toczących się sprawach, wydać odmiennego rozstrzygnięcia. W tej sytuacji uznać trzeba, że w niniejszej sprawie nie została spełniona przesłanka funkcjonalna.

Jednocześnie należy podkreślić, że Trybunał Konstytucyjny, w dniu 11 lutego 2015 roku, w postanowieniu o sygn. P 44/13, o którym była mowa wyżej, orzekł już w przedmiocie kontroli zgodności przepisów ustaw budżetowych, wskazanych przez Sąd pytający w niniejszej sprawie, z podanymi przez niego wzorcami kontroli.

W tym stanie rzeczy, postępowanie w sprawie badania zgodności art. 15 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na 2010 rok, art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na 2011 rok, art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na 2012 rok oraz art. 13 ust. 1 pkt 3 ustawy budżetowej na 2013 rok z art. 2 oraz art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji w zakresie, w jakim dokonano tą regulacją rzekomego naruszenia zasady ochrony własności, praw nabytych i zaufania obywatela do państwa prawa i stanowionego przez nie prawa, wskutek pozbawienia pracowników prawa do wypłaty waloryzowanego wynagrodzenia za pracę w latach 2010, 2011, 2012 i 2013 według norm określonych w art. 4 ust. 2 i art. 6 ust. 2 ustawy o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw w zw. z art. 14a ustawy o pracownikach sądów i prokuratury, winno zostać umorzony na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 roku o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.) ze względu na

zbędność orzekania, wynikającą z zasady *ne bis in idem* (*vide* - postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia: 26 marca 2008 roku, sygn. SK 24/07, OTK ZU nr 2/A/2008, poz. 38 i 19 października 2010 roku, sygn. SK 8/09, OTK ZU nr 8/A/2010, poz. 94).

W dotychczasowym orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego zasada *ne bis in idem* jest bowiem pojmowana jako zakaz ponownego orzekania o tym samym przedmiocie (*vide* - wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 listopada 2003 roku, sygn. K 1/03, OTK ZU nr 8/A/2003, poz. 85), przy czym umorzenie postępowania konieczne jest wówczas, gdy występuje tożsamość zaskarżonych przepisów, wzorca konstytucyjnego oraz zarzutów (zob. postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 stycznia 1998 roku, sygn. K. 11/97, OTK ZU nr 1/1998, poz. 5). A taka sytuacja zachodzi w niniejszej sprawie.

Z uwagi na powyższe wnoszę jak w *petitum* niniejszego stanowiska.

z upoważnienia
Prokuratora Generalnego
Robert Hernand
Zastępca Prokuratora Generalnego